

In de vrees van de rechter, zal uw woord beheerscht worden, niet door den wilsdroom, maar alleen door wat God u zegt in uw conscientie.

Zulk een te hoop loopen van de schaar, als bij Israël, kennen wij in 't Westen nu niet, maar er is bij ons weer heel iets anders voor in de plaats getreden; met name in de drang, die op al wat de Overheid te doen heeft, dag aan dag, wordt uitgeleefd door de Pers en de publieke meetings.

Er vormt zich dan wat men noemt een *publieke opinie*. Die publieke opinie wordt gegoten en gestaald door wat op alle wijs aan de menigte wordt ingespraakt en ingeprent. Zij, die onder de werking van die publieke opinie zijn opgegroeid, en straks rechter werden, voelen zich dan ook in de vrees van haar al te vaak door die nieuw opgekomen zinswijze beheerscht. En op die manier ziet men dan in de vrees van haar gestadig een opkomen in de rechtspraak van nieuwe opinies, nieuwe voorstellingen, en dan heet telkens die laatste opgekomen meening *recht*, en wordt wat dusver als recht, gold, almeer als rechtschennis ter zijde gesteld.

Te bedenkelijker karakter neemt dit aan, waar men er thans almeer toe overbelt, om den rechter minder dan voorheen door bepalingen aan de wet te binden, en vrijer naar eigen inzicht recht te doen spreken. Soms zelfs gaat men hierin zoover, dat men welbetwisten liefst de geheele vaststelling van wat recht is, aan den rechter zou overlaten.

Nu zou dit niet duren, als de rechter als uit een heiligen tempel in de rechtsaal binnentradt. Maar dit is zoo niet. Integendeel, de rechters zelf komen op uit die menigte, waaronder de publieke opinie heerscht. Reeds door hun opleiding poogt men de aanstaande rechters voor de publieke opinie te winnen. En hierdoor komt het dan, dat de zinswijze der menigte zulk een invloed op de overtuiging van de opkomende rechters verkrijgt, dat deze, straks aangesteld, almeer de uitspraak van de publieke opinie in den vorm van rechtspraak omzetten.

Dit zou niet zoo zijn, indien ieder rechter in zijn conscientie voor God stond, de zondige beweging van de publieke opinie heider doorzag, en juist als rechter zich van Godswege geroepen gevoelde, om alle bijgung van het recht te helpen tegengaan. Maar 't moet in de vrees van haar niet al te veel tegen 't wezenlijke recht ingaan, indien steeds meer de neiging veld wint, om in recht zelfs ganschelijk van God niet meer te spreken, en ook in het recht niet anders te zien, dan een puur menselijke zangelegenheid.

Uit de groote profeten weet men, tot wat vlijmende rechtverkrachting ten slotte in Israël dit zich neigen van den rechter naar de opinie der menigte geleid had. En het kan niet anders, of geheel gelijken weg gaat 't ook bij ons op, zoo 't voor God en zijn recht zich buigen ook in onze vrees van haar, niet eer het te laat wordt, terugkeert.

En zegge nu niemand, mij deert dit niet, want, ydel doe ik aan dit onheil geroep van de groote menigte niet mede. Immers wie zoo spreekt, verstaat den gang van zaken niet.

Telkens doet zich een geval voor, waarover ook wij als vanzelf een oordeel vellen, of althans onze opinie uitspreken. Zoo gebeurt 't als 't een rechtszaak geldt, waarin een onzer vrienden betrokken is, of waarin een geval voortkomt als waarin we zelf ons betrokken gevoelen, of ook waarin belangen betrokken zijn, die, sloeg 't tegen, ook ons deren konden.

En wat doet zich hierbij nu zoo telkens voor? Dit, dat, geldt 't een rechtszaak van iemand die ons als een vijand is, of waarin althans ons belang zou kunnen schade lijden, wij scherp naar Gods recht oordeelen, en er 't onze toe bijdragen; om den beschuldigde in het ongunstigste daglicht te stellen. Maar dan ook dat, ongekend, geldt 't een onzer vrienden, of een belang waaraan ook ons persoonlijk gelegen is, wij het voor den beschuldigde opkomen in onze gesprekken, en van alle gestrengheden van het recht Gods afzien.

Daarvan kan men nu wel zeggen, dat dit slechts in onze gesprekken zou toegaan, en dat onze gesprekken in de vrees van haar niet meesten, doch dit is onjuist.

Al die minningen in gesprekken en bij ontmoetingen oefenen in eigen kring wel te dege invloed uit. En zoo nu is 't niet alleen in onzen eigen kring, maar in alle volkskringen. En juist al die vertrouwelijke gesprekken, oordeelvellingen en uitlatingen wordt dan straks de algemeene opinie geboren. Die opinie komt dan van lieverleide tot uitdrukking op onze scholen en in de pers. En gelijk het spreekwoord zegt, dat die druppel den steen uitholt, zoo is 't ook hier.

Al zulk spelen met het recht, niet naar eisch van Gods recht, maar naar 't ons in 't geveel komt, breukt er de kracht van, en zoo wordt ongemerkt het oordeel, de opinie van de groote menigte, juist bij die menigte, voor Gods recht in de plaats geschoven.

Van achteren werkt zich dit dan wel, maar men vergeet dat men er zelf door zijn lichthartige gesprekken en in zijn lichtzinnige oordeelvellingen toe heeft medegewerkt.

Het licht dan zoo toe, het met de menigte eens te zijn, en zijn eigen opinie bij de groote menigte bevestigd te vinden. Maar dan hoort ge ten leste het spreken Gods in de vrees van haar ganschelijk niet meer, en wat recht heette, is spel van menselijke goeddenken geworden.

Dr. A. K.

Amsterdam, 10 Maart 1916.

De actie om de Vrije Universiteit in haar moeilijke financiële omstandigheden te helpen en niet alleen het tekort op haar budget te dekken, maar ook door een vermeerdering der contributies te zorgen, dat in de toekomst de inkomsten te uitgaven dekken, heeft reeds niet onbelangrijke vrucht gedragen.

Voor het tekort werd in 1915 ontvangen de som van f. 7758.29; de collecten door de Kerken gehouden stegen van f. 16457.53 in 1914 tot f. 19747.70 in 1915; doordat de inkomsten van het studiefonds vermeerderden, daalde het tekort op deze post f. 2600, hoewel de uitgaven dezelfde bleven, en de contributies klommen van f. 35086.22 in 1914 tot f. 29451.53, zoodat, wanneer men al deze posten saamtelt, over 1915 f. 17123 meer ontvangen werd dan in 1914. Daar het tekort van 1913 geraamd werd op f. 17000, zou daarmee voor dit jaar het tekort gedekt zijn geweest, wanneer 1915 niet een belangrijke vermindering had aan te wijzen op de post van de college- en examengelden (ten gevolge van het groot

aantal studenten, dat onder de wapenen is. Maar ook al zal de rekening over 1915 dus niet met een tekort sluiten, toch mag met dankbaarheid worden geconstateerd, dat dank zij den ijver van de vrienden der Vrije Universiteit, gezorgd is, dat althans voor 1915 de som, die men geraamd had dat noodig was om het tekort te dekken, er kwam. De daling van de college- en examengelden is een toevallig verschijnsel, dat straks, wanneer de mobilisatie voorbij is, van zelf zal ophouden.

Toch meene men daarom niet, dat de nood der Vrije Universiteit nu voorbij is. De f. 7758.29 voor het tekort ontvangen, zijn giften voor eens en vormen dus geen blijvende bron van inkomsten. Zelfs indien de kerkelijke collecten op het thans berekend peil blijven en de inkomsten van het studiefonds even mild blijven doelen, zouden toch wel het budget sluiten, de contributies nog met minstens f. 5000 a f. 9000 moeten klimmen. Onmogelijk nu is dat volstrekt niet. De thans bereikte vermeerdering van f. 3465 is schier uitsluitend te danken aan de actie in Friesland, Groningen, een klein deel van Drenthe en op de Veluwe. Reeds voor 1916 mag daarom verwacht worden, dat de contributies belangrijk meerder zullen worden nu de actie in de andere provincien met kracht is ter hand genomen. Gelukkig zijn de berichten, die uit deze provincien tot ons komen, zeer moedgevend. Overal wordt de actie ter hand genomen, propagandameetings georganiseerd, comités opgericht en nieuwe leden of begunstigers geworven. En hoe uitstekend deze actie werkt, blijkt, om slechts dit ene voorbeeld te noemen, uit het bericht, dat deze dagen inkam van het comité, dat Maassluis, Maasland, Schiedam, Vlaardingen, Rozenburg en Pernis bewerkt, dat daar voor het tekort ruim f. 500 is ontvangen en de contributies met ruim f. 250 zijn verhoogd. Vooral in Zuid-Holland is men thans met ijver en bezieling aan den arbeid. In de Rijnstreek en op de Zuid-Hollandische eilanden zijn comités opgericht. Rotterdam heeft met het oog op de moeilijkheid om groote steden te bewerken, zich gesplitst en Kralingen kreeg een eigen comité. Ook in Noord-Holland begint men te ontwaken. In Hilversum is een comité opgericht, bepaald tot steun van de medische faculteit, waarin Gereformeerden, Hervormden en Doopsgezinden zitting hebben genomen.

Gaat deze actie zoo door, dan is er goede hoop, dat niet alleen het tekort zal worden gedekt, maar dat aan onze Hoogeschool ook de middelen zullen geschonken worden om zich uit te breiden. En dat is broodnoodig. Niet alleen omdat de wet haar verplicht straks een nieuwe faculteit met drie hoogleraren te hebben, maar ook omdat de juridische en literaire faculteit dringend uitbreiding behoeven.

Gebod voor den vrede.

In zijn jongste encyciek heeft de Paus nogmaals de volkeren van Europa gewezen op de schrikkelijke gevolgen, die het voortduren van dezen oorlog voor geheel Europa hebben moet, en waar dusver elke poging om den vrede te beslechten vruchteloos was gebleken, de geloovigen in alle landen, ook in de neutrale landen opgeroepen om met te meer ernst en aandacht hun God den Heere om den vrede te bidden.

Terecht wees de Paus er op hoe een eerlijke en duurzame vrede thans zeer wel zou te verkrijgen zijn, wanneer de oorlogvoerende volkeren maar bereid waren elkaar de hand der verzoening te reiken. Nu de worsteling meer dan anderhalf jaar geduurd heeft en nog tot geen beslissing heeft geleid, behoeft niet een der oorlogvoerende partijen zich als overwonnen te beschouwen. Zag men over en weer van uitbreiding der grenzen af, werden de veroverde landstroken en koloniën teruggegeven; werden de kleinere volkeren, die in dezen oorlog hun land verloren, in hun rechtmatig bestaan hersteld, dan kon een vrede gesloten worden, die voor geen der beide partijen verondersteld was, en aan het schriklijk bloedvergieten kwam een einde. Gaat daarentegen de oorlog door, totdat beide partijen geheel uitgeput zijn en niet verder kunnen, omdat ze geen mannen meer hebben om te vechten en de schuldenlast niet langer te dragen is, dan eindigt deze oorlog met den zelfmoord van Europa. De natien, die in de cultuur het hoogst stonden, zullen dan aan het einde van dezen krijg finaal vernietigd zijn, beroofd van hun beste krachten, en de toestand, die na den dertigjarige krijg in Duitsland intrad, zal dan het deel van heel Europa wezen. En gelukt het een van de beide partijen om zoo de overwinning te behalen, dat daardoor de tegenstander tot een vrede gedwongen wordt, die krenkend voor zijn eer is, dan blijft de historie van Europa heeft het getoond, een wrok en bitterheid bij den verslagenen achter, die de kiem van een nieuwen oorlog in zich sluit. Reeds thans rinnen Engeland, Frankrijk en Rusland er op, om wanneer ze op het slagveld de overwinning niet kunnen behalen, na een afgewonden vrede den economischen oorlog tegen Duitsland te beginnen, die Duitsland financieel te gronde zou moeten richten en alle band van gemeenschap tusschen de volkeren van Europa verbreken zou.

Niet ernstig genoeg kan daarom de toestand van Europa worden ingezien, wanneer deze oorlog tot het bittere einde zou worden doorgezet. Want niet alleen de oorlogvoerende natieën, maar ook de neutrale landen, gesteld zelfs dat ze tot het einde toe voor den oorlogszakker zullen gespaard blijven, zullen den terugslag ondergaan van de inspanning, die op dezen oorlog volgen zal. Daarom moge ook uit onze Protestantische kringen in diep medegevoel van het schriklijk lijden, dat deze

oorlog over de volkeren brengt, het gebod opstijgen tot God Almachtig, die de harten der koningen als waterbecken leidt, dat Hij den vrede over Europa weer geve. Er wordt zeker ook op onze kanalen en in onze gezinnen veel voor den vrede gebeden. Maar dat gebed mag geen enkelen Zondag in onze kerken ontbreken, en ook in de binnenkamers, worde om den vrede gebeden. Wie in zijn gebed alleen bidt voor eigen nood, maar niet gelijk onze vaderen het uitdrukten voor den nood aller Christenheid — en wanneer was die nood zoo hoog gestegen als thans? — heeft nog het ware bidden niet geleerd.

Kleine Kerken.

Ons Gereformeerd beginsel eischt, dat we op elke plaats, waar een Kerk is, die gereformeerd werd, trachten moeten tot institueering der ambten te komen, zoodra dit eenigszins mogelijk is, om daardoor de geloovigen op zulk een plaats weer in een geordend kerkelijk verband te brengen. Niet het minst aan de actie van 1886 is het te danken geweest dat dit beginsel weer met kracht op den voorgrond is geplaatst en in toepassing is gebracht. En hoe uitnemend dit beginsel gewerkt heeft in de praktijk, blijkt wel daaruit, dat juist aan deze institueering der ambten op elke plaats de verlassende uitbreiding onzer Kerken te danken is geweest. Want de ervaring heeft geleerd, dat hoe klein zulk een kerk in het begin wezen moge, wanneer men maar den moed had als Kerk op te treden, de ambten te institueeren, een eigen kerkgebouw te stichten en straks een predikant te beroepen, de wasdom als van zelf kwam.

Wanneer men in Hervormde kringen dan ook letwat smalend spreekt over onze kleine gemeenten, en er zelfs een begin van hoogmoed in ziet, wanneer deze kleine gemeenten zich als Gereformeerde Kerken aandienen, dan toont men toch het motief niet te begrijpen, dat achter het stichten deze kleine gemeenten schuilt, en onderschat men ook de beteekenis die ze hebben. Natuurlijk zullen we allerminst ontkennen, dat er wel eens minder nobele motieven gevonden worden bij hen, die tot de institueering van zulk een kleine gemeente den stoet geven. Onze beste werken, leert ons de Catechismus ons, zijn met zonde bevelen, en wanneer God de Heere met ons in het gericht wil gaan zelfs over onze uitnemendste daden in Zijn dienst, dan staan we voor Hem nog diep schuldig. Maar wie beweert dat niet als uitzondering, maar als regel, degenen, die zich er toe bereid verklaren om in zulk een kleine gemeente als ambtdrager op te treden, dit doen zouden uit persoonlijke eereucht om een baantje te hebben, toont daarmede al zeer weinig kennis te hebben van onze kerkelijke toestanden. Een eerebaantje is het ouderlingschap in zulk een kleine gemeente niet, en menigen, die zich leende om dit ambt te bekleeden, moest tot in den broede het ondervinden, hoe euvl hem dit opdraden werd geduld door zijn Synodale medebroeders.

En al ontkennen we evenmin, dat niet elk deze kleine gemeenten toont zooveel levensvatbaarheid te hebben, dat daaruit straks een groote gemeente groeit, toch zijn de voorbeelden voor het grijpen, dat God de Heere aan zulke eerst zeer zwakke en kleine beginsels van Kerken een wonderbaren wasdom geven kan. We zeggen dat niet om hierin te roemen, want indien ergens, dan wordt in den arbeid in zulk een kleine gemeente wel gevoeld, hoe de zegen van Boven komen moet. Maar wel moge het strekken tot bemoediging van hen, die tot zulk een arbeid zich opmaken. Slechts twee voorbeelden die toevallig tot onze kennis kwamen, halen we aan. In Wormser had men een Gereformeerde Kerk met enkele verspreide leden, die te Krommenie en te Koog Zandijk woonden en te Wormerveer kerken. Deze verspreide geloovigen hebben zich en te Krommenie en te Koog Zandijk als Kerk institueerd en juist dank zij deze kerkelijke institueering nam in enkele jaren hun getal zoo toe, dat ze het kerkgebouw reeds tot driemaal toe moesten vergrooten en nu elk een eigen predikant hebben. En als tweede voorbeeld diene de gemeente Katendrecht. Een dertig jaar geleden was het een zeer kleine gemeente, die misschien een paar honderd leden telde en in een armelijk klein hulpgebouw vergaderde. Na dien tijd moest reeds tweemaal een nieuw kerkgebouw worden gesticht: de gemeente telt thans 2500 leden. Nu mag in dit laatste geval er mee toe hebben bijgedragen, dat Katendrecht een voorstad van Rotterdam is geworden en daardoor een verrassende uitbreiding in bewoners verkregen heeft, maar feit blijft wel, dat in een menschenleefijd een kerk, die eerst nauwelijks meetelde, nu een zeer bloeiende en krachtige gemeente geworden is.

De kinderen des Verbonds.

XXIV.

Het tweede getuigenis aangaande den kinderdoop vindt men bij Tertullianus, die een jonger tijdgenoot van Irenaeus was, want hij werd omstreeks 160 te Carthago geboren en moet na 220 hebben geleefd. Het getuigenis van Tertullianus is in zoverre van gewicht, dat hij de eerste is onder de kerkelijke schrijvers van de oudheid, die den kinderdoop uitdrukkelijk noemt in zijn geschrift, dat hij over den Doop heeft geschreven. Dat hij den kinderdoop niet als Irenaeus en Origenes goedkeurt maar bestrijdt, is volkomen juist, en in zoverre hebben de verwerpers van den kinderdoop volkomen gelijk, wanneer ze zich op hem beroepen, want Tertullianus is metterdaad de eerste bestrijder van den

kinderdoop geweest. Maar uit deze bestrijding zelf blijkt, dat de kinderdoop destijds in de Afrikaanse Kerk gebruikelijk was, want anders zou Tertullianus er niet tegen zijn opgekomen. Zelfs kunnen we uit zijn bestrijding nog afleiden, op welke wijze de kinderdoop bediend werd en welke gronden men voor den kinderdoop aanvoerde. Want Tertullianus hoofdbezwaar tegen den kinderdoop is, dat de sponsors of doopgetuigen bij den doop der kinderen een belofte aflegden, waarvan ze niet zeker waren, dat ze die volbrachten konden. »Wat noodzaak is er, zoo vraagt hij, waar de doop niet zoo noodzakelijk is, de doopgetuigen aan het gevaar bloot te stellen, dat ze of door te sterven hun belofte (van de opvoeding) niet kunnen volbrengen, of dat ze bedrogen uitkomen, doordat het gedoopte kind bij het opwassen een verkeerde inborst blijkt te hebben? Hieruit blijkt dus, dat niet alleen de kinderdoop gebruikelijk was, maar dat het gewoonte was, dat bij den doop sponsors of borgen optraden, die voor de opvoeding der kinderen een belofte moesten afleggen. Een gebruik, dat later in de kerk algemeen geworden is, maar waarvan we hier voor het eerst hooren. En wanneer Tertullianus dan in de tweede plaats het beroep doet, dat men van den kinderdoop deed op de woorden van Christus: »verhindert de kinderen niet om tot mij te komen« (Matth. 19:14) tracht te wederleggen, dan blijkt uit deze bestrijding juist, wat de grond was, dien men voor den kinderdoop aanvoerde. Die grond was niet de absolute noodzakelijkheid van den doop, of de magische opvatting, die men van den doop had, maar het woord van Christus, dat Hij ook een Heiland der kinderen wilde zijn. Dezelfde gedachte dus, die we ook reeds bij Irenaeus vonden, dat de genade van Christus zich niet alleen tot de volwassenen, maar ook tot de kinderen uitstrekt. Dat was het pleit, waarom het bij den kinderdoop ging.

Vraagt men dan op welke gronden Tertullianus den kinderdoop afkeurt, dan is dat volstrekt niet, omdat de kinderdoop een nieuwigheid was, die men in de Afrikaanse Kerk pas had ingevoerd en die in strijd was met het Apostolisch gebruik, maar dan is die grond alleen dat Tertullianus in het algemeen beter vond den doop zoo lang mogelijk uit te stellen. Niet alleen bij kleine kinderen raadt Tertullianus den spoedigen doop dan ook af, maar hij doet dit evenzeer zooals hij uitdrukkelijk zegt, voor personen van anderen leeftijd. Hij zegt toch: »Voor personen van welken stand, positie of leeftijd ook is uitstel van doop nuttiger«. Met name keurt hij het af, wanneer ongetroude vrouwen, hetzij dan die nog niet gehuwd waren, of die weduwen waren geworden, zich haastten nage-doopt te worden; ze moesten liever ter wille van de verleiding, die aan den ongehuwden staat verbonden is, wachten totdat ze eerst gehuwd waren, of de gave der onthouding versterkt was. »Wie het gewicht van den doop verstaat, zoo eindigt hij, zal meer het verkrijgen dan het instellen van den doop vreezen«. Wat de kinderen betreft acht hij dat haasten met den doop geheel overbodig: »Wat haast de onschuldige leeftijd naar de vergeving der zonden?« vraagt hij. En wanneer men opmerkt, dat Christus toch gezegd heeft: laat de kinderen tot Mij komen, antwoordde hij daarop: »laat ze dan komen, maar wanneer ze volwassen worden; laat ze komen, maar wanneer ze onderwezen zijn, tot wien ze komen; laat ze Christenen worden, wanneer ze Christus kunnen kennen«. Zoo blijkt, hoe deze bestrijding van de kinderdoop bij Tertullianus niet op zich zelf staat, maar saamhangt met heel zijn opvatting van den doop. Volgens hem schenkt de doop de vergeving der zonden, maar alleen van de zonden in het verleden; wanneer men na de genade in den doop ontvangen te hebben, opnieuw in een doodzonde valt, is het bijna onmogelijk nog gered te worden. Daarom moet men den doop liefst zoo lang mogelijk uitstellen. En vooral bij kinderen is zulk een spoedige doop niet noodig, omdat ze nog onschuldig zijn en de vergeving der zonden niet noodig hebben. Wat zullen ze zich dan in zulk een gevaar begeven?.

Hoe weinig dit verzet van Tertullianus gebaat heeft om den kinderdoop in de Afrikaanse Kerk tegen te gaan, blijkt wel het duidelijkst daaruit, dat toen een halve eeuw later in 253-te Carthago een Concilie gehouden werd, door 66 bisschoppen in Afrika bijgewoond, en waar Cyprianus voornemens was, op de vraag, door een zeker Fides ingezonden, of het niet beter was met den kinderdoop althans tot den achtsten dag te wachten, omdat dan ook de kinderen onder Israël besneden werden, eenparig geantwoord werd dat zelfs dit uitstel ongoorloofd was en de kinderen terstond na de geboorte moesten gedoopt worden. (Ep. 64). De Afrikaanse Kerk was het dus zeker niet met Tertullianus op dit punt eens en te veronderstellen behoefte dit ook niet. Want Tertullianus heeft volstrekt niet dat gezegd gehad in de Afrikaanse Kerk, wat men hem wel toekent. Eerst op later leeftijd Christen geworden, in 195, is hij slechts korten tijd lid geweest van de Katholieke Kerk; want zeven jaar later, in 202, brak hij reeds met de Katholieke Kerk en ging openlijk tot de secte der Montanisten over. En hoe veel uitnemends in zijn geschriften ook te vinden is, de eigenaardige richting van zijn geest, die hem tot de Montanisten dreef, valt daarin van meet af wel te bespeuren. En dat Montanisme toont op menig punt groote overeenkomst met de Anabaptisten van later tijd. Een representant van wat de Katholieke Kerk over den kinderdoop dacht, is Tertullianus dus niet. Veel meer gewicht heeft in dat opzicht het getuigenis van Origenes, die, al was hij

niet in alle opzichten orthodox, toch nooit met de Katholieke Kerk heeft gebroken. Ook hij was uit dezelfde tijd afkomstig, want hij werd in 185 te Alexandrie geboren, trad daar als leeraar op aan de Catecheten-school en stierf in 254 te Tyrus. Het getuigenis van Origenes nu is zoo stellig mogelijk: in zijn Commentaar op Rom. V:9 zegt hij, dat de Kerk der Apostelen de overlevering ontvangen heeft om ook aan kleine kinderen den doop te bedienen. Degenen aan wie de Goddelijke geheimen zijn toevertrouwd toch wisten zeer goed, dat allen van nature de smet der zonde aankleeft, die door het water en den Geest afgewassen worden moet. In zijn predikatie over Lev. 8:3 verklaart hij dan ook, dat volgens het algemeene gebruik der Kerk aan de kleine kinderen de doop moest geschonken worden, en in een andere predikatie over het Evangelie van Lucas, dat ook de kleine kinderen gedoopt moeten worden, omdat door het toedienen van den doop de smet, die van wege de geboorte hun aankleeft, moet afgewassen worden. Drieerlei nu blijkt uit de getuigenis van Origenes. Vooreerst, dat de kinderdoop in zijn tijd algemeen was in de Christelijke Kerk. Origenes, die veel gereisd heeft, die Rome en Griekenland bezocht, jarelang in Palestina heeft gewoond en zelfs Arabie bezocht heeft, heeft dus niet alleen in Alexandrie, maar in al deze Kerken den kinderdoop aangetroffen. Ten tweede, dat deze kinderdoop toen niet een nieuwigheid was, die pas korten tijd geleden was opgekomen, maar dat het gebruik in zijn tijd reeds zoo oud was, dat men het toeschreef aan de overlevering der Apostelen. En eindelijk, dat Origenes in tegenstelling met Tertullianus de noodzakelijkheid van dezen kinderdoop juist daarop grondde, dat de kinderen van de geboorte af met de erfzonde besmet zijn en daarom het bad der wedergeboorte en de afwasching der zonden behoeven.

Aan dit drietal getuigenissen zou zeker nog meer toe te voegen zijn. In een oude doopliturgie, die bewaard is in het zoogenoemde Testament van den Heere Jezus Christus en waarvan de oudheid daaruit blijkt, dat hier nog bevolen wordt met vlotend water te doopen, wordt bevolen, dat ook kleine kinderen gedoopt zullen worden, en dat wanneer zij op de doopvragen niet kunnen antwoorden, hun vader of een andere bloedverwant voor hen antwoorden zal. Ook in de Catecomben van Rome heeft men verschillende opschriften gevonden, waaruit blijkt, dat kinderen gedoopt werden; zoo vermeldt een opschrift, door een vader, Murtius Verinus geheeten, boven het graf van zijn beide dochters, dat de ene den doop ontving 10 maanden oud en de andere toen ze 12 maanden oud was.

Toch zullen we op deze getuigenissen, wier dateering onzeker is, niet te veel nadruk leggen. Het was voor ons doel genoeg, dat we in het getuigenis van Irenaeus, van Tertullianus en van Origenes het bewijs hebben, dat de kinderdoop tegen het einde der tweede eeuw in heel de Christelijke Kerk algemeen was, in Klein-Azië en Gallie, in Noord-Afrika en Palestina, te Carthago en te Alexandrie en dat deze kinderdoop toen reeds zoo lang in gebruik was, dat hij allerminst als een nieuwigheid kon beschouwd worden. En Augustinus heeft volkomen gelijk, wanneer hij op dat feit wijzende, zegt, dat het niet anders te verklaren is dan door aan te nemen, dat de kinderdoop op gezag der Apostelen aan de Kerk is overgeleverd. 1)

Dr. H. H. K.

1) De Baptismo IV vs 24.

Leestafel.

Dr. F. W. GROSHUDE, BIJBELVERTALEN. Amsterdam. H. A. van Bottenburg 1916.

In den laatsten tijd zijn, ook in onze kringen, stemmen opgegaan ter verkrijging van een nieuwe Bijbelvertaling.

Op de in 1914 te 's-Gravenhage gehouden Synode der Gereformeerde Kerken in Nederland zijn daartoe zelfs reeds voorstellen ingekomen; is het »vraagstuk« besproken; is een commissie benoemd, welke over die voorstellen aan de volgende Synode zal rapporteren.

In die Commissie heeft ook zitting Dr. F. W. GROSHUDE, hoogleraar in de N.-T. sche vakken aan de Vrije Universiteit.

Med aan deze omstandigheden is het zeker te danken, dat hij zich gedrongen heeft gevoeld een brochure over BIJBELVERTALEN te schrijven. Het maken van een nieuwe Bijbelvertaling is metterdaad een »vraagstuk«, een probleem. Niet ieder, die het plan er toe opwerpt, is zich bewust van wat er voor en tegen is of kent de bezwaren, die aan de uitvoering zijn verbonden, en de bedoeling van dit geschrift is dan ook, een poging te wagen om in deze moeilijke zaak eenige meerdere klaarheid te brengen.

Het wil mij voorkomen, dat de schrijver zijn doel getroffen heeft.

Zoo iemand, dan is hij, theoloog en philoloog en daarbij onwrikbaar vast staande in het geloof aan den Bijbel als Gods Woord, de rechte man om over de kwestie van het Bijbelvertalen licht te werpen.

En wie dit in akademische kalme en toch in gloed van geloofsovertuiging geschreven boekje van even 80 bladzijden, met zijn 109 Aanteekeningen, die saam nog ruim 30 bladzijden vullen, gelezen heeft, zal van Bijbelvertalen zoveel begrijpen, dat er heel wat meer aan vast is, dan velen, en wellicht ook hij zelf, wel dachten.

De vraag naar een nieuwe Bijbelvertaling raakt het volk, en terecht is het boekje dan ook zoo geschreven, dat men nog geen theoloog van zijn vak behoeft te wezen om het te verstaan. Toch zullen ook theologen en theologen goed doen er kennis van te nemen, en met name in de AANTEKENINGEN is veel materiaal onder dat gebracht, dat hooft zeker niet minder zal interesseren dan het geschrift zelf.

In zijn INLEIDING wijst Dr. G. er op, dat wanneer over Bijbelvertalen wordt gesproken, dit is den regel geschiedt afsluitend met het

oog op de Zandtaal van tijd heeft Bijbelvertalingen, de landstaande. Dan, ook uit eischt, a de bescl vertaling moet kor zoo ever theorie s reker, o rustige b Dit is Bijbelv. Hec d deelen, d risch d. Wyl d ling 200 beag h licht, w besprek toe door wden. I Deel en stek, w van Bijn Dit es hoofdst TALEN p. 101 HET (p. 40- Deel met en De 63-83 k Alzo. VERTALN KIEKES d ik, om laat volge 5.1. No 2. Vert Wood G vertalen: kelijke; s vertalen e Van d kort mog

Indien verstaan, die het Grieksch stellen, w Alzo. is rakelijk. Dit b sonder te talen in l omdat da zijde wor hier, »be taal gescl andere in gedachten in een v van het o Na is geschrif e talen w. Maar wie houdt vge gevee. We soortlijk t, den i den wij to van het dogmatiek den godd den auctor Daarin is en stelt e ischen a om staat i Schrift als moelijkhe Die eig land met en mensc staan der openbaard dit zoove niet adeks niet in sta te doorzie Daarom noodnake moelijk. f de meeste vel doen den weg eischt te d Bijbel, h onvolkom kelijke 4 Is alzo. ons stand is, wel me zich de v dan wel d spronkelijk schriften. I vraag ont bij het ver geschriften spronkelijk 200 na n te vertale beien, en en Griekse dieren en welke aan onbekend of onduge bestaat; e van maten nansen m bracht. 5 I In de uog altijd bet vertale vertalen e p. 29. Ee wil beants verklaren. De overze spronke althans zo dat oorsp En die v het oorsp Hij moe dat de ver het oorsp en niet ui Maar al hangt he dat de g

nooit
roken.
omstig
boren,
heten-
tel ge-
stellig
n. V.9
len de
ok aan
n. De-
meinen
goed,
sonde
Geest
predi-
n ook.
Kerk
est ge-
predi-
as, dat
noeten
n van
de ge-
schen
te ge-
dat de
s in de
gel ge-
bevoord
st dus
l deze
Ten
iet een
gele-
gebruik
t men
der
mes in
oodza-
daarop
boorte
laarom
afwas-
seker
n oude
zooge-
Jezus
daaruit
et vlie-
n, dat
orden,
vragen
der of
ant-
n van
hriften
en ge-
schrift,
eeten,
ers, dat
en oud
id was,
nissen,
ndruk
eg, dat
n Ter-
s heb-
cnde
telijke
Galile,
thago
rdoop
s, dat
n be-
ft vol-
it wij-
klaren
inder-
Kerk
K.
Am-
ingen,
n een
ouden
erland
omen;
missie
an de
Ds. F.
ische
seker
voeld
rijven.
ling is
Niet
ewust
le be-
nden,
ook,
e zaak
r zijn
oolog
te ge-
chte
rtalen
toch
reven
109
blad-
elver-
meer
zelf,
aling
dan
theo-
et the-
n, en
nate-
niet
self.
da
ken.
het

het lagere deel van de uitlegging, tot de vertaling noodig is. Ook daarbij zelf al echter het theologisch standpunt van den vertaler invloed oefenen, en Dr. G. acht dan ook een samenwerken bij het Bijbelvertalen tusschen modernen en orthodoxen onmogelijk; niet althans tusschen orthodoxen, al zijn zij in veel verdeeld. Dit laatste acht hij zelfs gewenscht, en wel om twee redenen. Wanneer toch iedere theologische richting onder de orthodoxen den Bijbel gaat vertalen, dan ontstaan er in een land te veel Bijbelvertalingen. En ook het verschil in theologisch standpunt zal, onder orthodoxen, bij wederzijdse controleering, tegen het „inleenen“ van eigen meening in de vertaling kunnen behoeden. »Onvoorwaardelijke eisch is echter, dat het Bijbelvertalen wordt verricht onder de leiding van den Geest van Gods» (p. 34).

De aanmerking is elders gemaakt, dat Prof. GROSHUDE dit laatste niet voldoende heeft toegelicht. Deze aanmerking, al kwam zij ook van bevriende zijde, dunkt mij, vooral na lezing van wat in AANMERKING 42 staat, minder juist.

Eindelijk de laatste § van dit eerste hoofdstuk uit het PRINCIPIEEL deel.

BIBELVERTALEN EN KERK § 7.

Hierin beantwoordt de schrijver de vraag: »In hoeverre de Kerk met het Bijbelvertalen heeft te maken?»

Zijn beoog, om tot haar beantwoording te komen, samenvattend, schrijft hij op p. 38 en 39, en naar ook ik meen, volkomen juist: »De Kerk heeft hier zeker een roeping. Zij heeft te waken over de vertaling, te zien of deze goed is, of zij soms verbetering of vervanging behoeft. Zij heeft te zorgen, dat geen vreesde indringers binnenkomen, zij heeft op te waken tot gestadige arbeid, in welk opzicht de noodig is. In het uiterste geval heeft zij zelf te vertalen, in elk geval het laatste en beslissende woord te spreken.»

G.

Uit de Pers.

Aan het slot van een artikelreeks over *Tucht in schrift* Dr. Landwehr in de *Reformatorische Kerk* de volgende over de straffen op school.

Nog een enkele opmerking over de straffen in de school. Op dit gebied heeft men, evenals bij de belooning, verschillende trappen: de afkeuring, de berisping, de bedreiging, de vrijheidsberoving, de verwijdering, en vele andere.

Wij handelen over deze niet afzonderlijk. Slechts zij opgemerkt, dat bij deze straffen, evenals bij de belooning, de rechtvaardigheid moet blinken als het licht. Een opvoeder, die van onrechtvaardigheid verdacht wordt, is zijn invloed kwijt en kan nog slechts met geweld verkrijgen, wat anderen door recht winnen. Daarenboven zij men met bedwingende voorlichting, iemand, die veel belooft en de beloften niet vervult, daalt in de kinderen achtung en verlies zijn invloed. Maar nog erger is het met iemand, die dikwerf bedriegt en het nooit uitvoert. De meeste opvoeders geven zich niet genoeg rekenschap van het feit, dat daardoor de tucht verlamd wordt. Ook hier geldt de vermaning der Schrift: »wees niet laagst met een woord voort te brengen.» Inderdaad alle christelijke opvoeders mogen de tucht van Gods Woord wel eerst over zichzelf doen gaan.

Daar is echter één soort van straf, waarover wij wel iets wenschen te zeggen, omdat o. i. hier duidelijk gebreken aan te wijzen zijn om ons onderwijs, al bedoel de zogenaamde vrijheidsberoving. Men verstaat daardoor, dat een kind eenigen tijd van zijn vrijheid beroofd wordt als straf op deze of gene overtreding. Na gelijkt dit eenvoudig, maar het beginsel vrijheidsberoving wordt tegenwoordig nog al uitgeleefd. Wanneer men en onder begrip van vrijheid, zooals wij het verstaan, de schoolhouders van genoevens, zooals wandeling en spel, achten wij dat tuchtmiddel voor sommigen karakters, vooral de uitgeleefde natuur, bijzonder geschikt en doeltreffend. Maar, wanneer men verder gaat, zij men op 'n hoede, over het opsluitingssysteem wil ik niet eens spreken. Dat is o. i. geheel in al te verouderde. Alle beroving van vrijheid, waar niet mede verbonden wordt de zelfwetkzaamheid, is niet anders dan een welkome gelegenheid om te zondigen. Bedroefend is het wanneer men bemerkt, dat opvoeders, zelfs christelijke opvoeders, dit niet inzien. Daar is op dit gebied meer, waarmee onze scholen moeten breken. Het zoogenaamde schoolblijven, dat dagelijks leed, waarvan moeilijk uit te maken is, voor wie het onaan- genamer is voor den opvoeder of voor het kind, dat schoolblijven is een bron van veel ellende. School laten blijven, zonder toezicht, mag niet geduld worden. Evenmin school laten blijven, zonder dat er werk gemaakt wordt. Zelfs school laten blijven zonder *behoorlijk* toezicht is te verwerpen. Bij schoolblijvers past geen kweekeling, maar een ervaren onderwijzer. Immers juist, als de straf moet ondergaan worden, komt niet zelden het karakter uit. Het is opmerkelijk, dat de meeste pedagogieën hierover een bedenkelijk stilzwijgen bewaren, maar onze Chr. school geve het voorbeeld.

Alle straf zij in overeenstemming met ons beginsel. Als de straf in de school tegelijk kastijding is, d.w.z. als straf en tucht aan elkander zijn verbonden, dan zij er in het oordeel altoos barmhertigheid. Dan geve men strafwerk op, maar dat tegelijk nog kan dienen om het kind vooruit te helpen, dan aan zijn onderwijzer hem daarin bij- staan. Ten slotte zij nog opgemerkt, dat het doeltreffend tuchtmiddel in het nauwste verband staat met den persoon des onderwijzers. Geniet hij achtung, dan zal zijn belooning of verneming of berisping of bedreiging ingang vinden, maar geniet hij geen achtung, dan keeren de tuchtmiddelen zonder vrucht tot hem terug. En daarom gelde voor ons gereformeerd onderwijs immer de eisch, dat de opvoeder een man zij, met vrees Gods in het hart en met liefde tot het kind in de ziel. Evenals in de kerk, zoo verdere ook op de school loondenaars zoo ontzettend veel. Alleen die wenscht te arbeiden om Gods wil, is welkom. Van dien opvoeder gaat kracht uit. Die is een zegen in zijn omgeving.

Ten slotte nog een enkel woord over het doel der tucht. De tucht is er niet, om practischematisme af te leveren voor de menschheid, om Uebermenschen, om „Kraftmenschen“ te kweeken. Dat doel kunnen wij veilig onbesproken laten.

De tucht is er ook niet, om de kinderen passie- naar te maken voor het maatschappelijke kader- werk. Het kind moet straks geen onderdeeld worden van een mechanisme, maar een lid van een organisme, een lid van een lichaam. De mechanische levensopvatting van het Socialisme doodt alle hogere gevoelens. Wij willen wel gelooven, dat het Socialisme het kind zoo op den voorgrond plaatst. Dat kind, die schakel van de toekomst, wordt propagandamiddel voor den toekomstigen heilzaam. Al wat men aan het kind ten goede legt, komt de Socialistische gemeenschap ten goede. Daarom voert men de eischen van onderwijs en opvoeding zoo hoog mogelijk op. Kennis is macht, en als alles nuch om het kind concentreert, dan wordt reeds vroeg het bewustzijn gekweekt, dat men wat is, dat anderen met ons te rekenen hebben. De majesteit van het kind, zooals die tegenwoordig wordt gepro- claméerd, is niets anders dan de consequentie van het Socialisme.

Tegenover dat streven kleven wij wederom partij. Wij hebben een ander doel. Ons doel is het kind te leiden tot zijn aanvankelijke bestemming, om het te leiden in den weg der goddelijke ordina- tien, om het te leiden zoo, dat het straks zijn taak in huisgezin en maatschappij, in school en kerk zal weten te vervullen. Ons doel is om menschen Gods te vormen, tot alle goed werk volmaaktelijk toegevoerd. Dit doel behoort ons. Dat doel nagevend, werken wij Gods werk. Zoo zijn wij vruchtbaar voor kerk en maatschappij en staat.

Voor ons gelden de woorden eens door Nehemia gesproken: wij zijne knechten, wij zullen ons opmaken, en God van den hemel zal het ons doen gelukken. Maar dan is allererste eisch, ja, levens- behoefte voor ons gereformeerd onderwijs, dat men niet ter schole ga bij de ongeloofige paedagogie, om aan hun voeten neer te zitten, maar dat men uit eigen beginselen opbouw de echte opvoedings- leer, die Gods Woord en onze belijdenis tot grondslag heeft en het sedelijk en geestelijke heil van het kind inhoudt en bovenal de verheerlijking van Gods naam tot doel heeft. Moge de tucht van Gods Woord over opvoeders en kinderen gaan! Dan zal van onze scholen een kracht uitgaan voor de toekomst. De paedagogie, die het kruis veracht, weet niet, wat zij doet. Zij verwoest de lamp voor haar voet, het licht op haar pad en wandelt in duisternis rond. Maar, als wij dan ons oot te luisteren leggen aan Godes getuigenis, laat ons dan nuchteren zijn en onze positie versterken, opdat, als de strijd heviger wordt, onze muren getuigen van onzen arbeid in den naam des Heeren.

Officiële Berichten.

Vrije Universiteit.

Men schrijft ons van Flakkee:

Geen plaats in ons vaderland blijve onbe- werkt voor de vrije school voor heel de natie, — zoo denkt men ook hier en daarom is men samengekomen om te beraadslagen hoe te handelen, opdat op ons eiland de liefde voor de Vrije Universiteit worde versterkt of gewekt.

Er is onderscheid tusschen het zuiden en het noorden. Dat bleek bij de bespreking in de samenkomst op Woensdag 1 Maart te Middel- harnis. Een der mannen die door langdurige ervaring de broeders kende, sprak het onbe- wimpeld uit. Maar dat maakt juist krachtiger actie noodig.

Ook de kerkelijke beschouwing moest ge- wijzigd. Waar men meent dat de Kerken alleen bevoegd en geroepen zijn om de Theologie te onderwijzen en te beoefenen, moest gewezen worden op hetgeen zoo duidelijk werd geleerd in de 23ste Zondagsschool in den Heideveld. Cath., waarvan de opsteller in zijn schatboek zegt van de scholen, dat »Godsalige Mannen (die) neerstigh ghewest zijn om de Gemeente Gods door dit middel te vermeerderen ende te verciëren, zoo behooren de Godsalige Over- heiden dezer voetstappen na te volgen».

Gewezen moest worden op het besluit der Gereformeerde Kerken, die in Synode saamege- komen, erkennen het groote belang van de Kerken bij de opleiding van toekomstige predi- canten en daarom een regeling met de Vereeniging voor H. O. hebben getroffen.

Afschafften van de Theologische faculteit zou niet alleen schadelijk zijn voor de V. U., maar ook in strijd zijn met haar beginsel.

Er is — het werd reeds meer beweerd — een verschil tusschen een Universiteit en een bijzon- deren leerstoel. Den broeders, die van oordeel zijn dat zij kerkens Gods Woord en de gere- formeerde belijdenis geroepen zijn zich bij de Hervormde Kerk als de ware kerk, bedoeld in art. 28 der belijdenis, te voegen, mag gevraagd of het beginsel van de Vrije Universiteit meer met het Woord Gods overeenkomt, dan het be- ginsel of beter, de beginselsoosheid van de openbare Universiteiten waaraan, om met Dr. de Visser te spreken, »de theologie aan een versneden Theologische faculteit« wordt gelooerd.

De keuze tusschen de »eenzijdigheid« der V. U. en de »onzijdigheid« der openbare Uni- versiteit kan niet moeilijk zijn voor den Chris- ten, die met de H. C. erkent, daarom een Christen te worden genoemd omdat hij door het geloof een lidmaat van Christus en alzoo zijner salving deelachtig is, opdat hij zijn naam blijde en zich zeiven tot een levend dankoffer hem offer« en, dagelijks bidt: Uw Konink- rijk kome, en daarin vraag, »verstoort de werken des duivels en alle heerschappij welke zich tegen U verheft».

Er moeten, gelijk reeds gezegd, bezwaren bij Gereformeerde en Hervormde broeders worden overwonnen. Maar die moesten dan ook over- wonnen worden. Daarvoor moet krachtig gewerkt worden.

Een comité werd gevormd en een moderamen benoemd. Spoedig zal een circulaire worden rondgezonden en ieder der broeders, die lid van het comité werd, nam op zich deze circulaire te verspreiden en het antwoord af te halen.

Door een der aanwezigen werd de hoop in een goeden uitslag versterkt, daar door hem reeds met het werk was begonnen, wat met een belangrijke vermeerdering van bijdragen was beloofd.

Kort Verslag van de Class. Ver- gadering, gehouden te Schiedam 29 Febr. 1916.

Na de gebruikelijke opening enz. wordt rapport uitgebracht over het archief der classis en over het jubileum van Dr. J. van Haeringen van Hoek van Holland.

Ingekomen is het rapport van Deput. inzake art. 13 voor Zuid-Holland. Besloten wordt dat een volgende vergadering door een Commis- sie daarvoor advies zal worden uitgebracht.

Het voorstel Maasland inzake het reizen van militair op Zondag wordt teruggesloten, daar deze zaak reeds bij de Hooge Overheid aan- hangig is gemaakt.

Overschiedt vraag, vertegenwoordiging der classis op 9 Maart bij de herdenking van de 25-jarige vrijmaking dezer kerk.

De aanvragen om steun volgens art. 11 zullen door de Comm. ad hoc worden onderzocht.

Namens de classis zal een schrijven inzake art. 11 aan de Deput. Syn. worden gezonden.

De rondvraag naar art. 41 K. O. levert geen bijzonderheden op.

Vacaturendiensten.

Hoogvliet: Poortugael: G. Brielle: Maart Vonk Sluiter v. Anken Worden Gossinga Felderhof Berends Mei Goris v. Haeringen Hagebeek

De boeken van den quæstor zullen door een commissie worden nagezien.

Bij de algemeene rondvraag, vraagt Maasland A wat Pernis als aangewezen kerk door de classis doet voor de belangen der Theol. School.

De vraag van Hoek v. Holland of de classis ook een afgevaardigde zal zenden naar het a.s. Evangelisatiecongres wordt ontkennend be- antwoordd.

De volgende classis zal D.V. gehouden wor- den op Woensdag 24 Mei. Saamroepende kerk is Poortugael.

Op last der Classis, G. L. GORIS, adj. Scriba.

diakonessen, zendelingsvrouwen en kinderen uit de consistorie van de Nikolaïkerk te Leipzig kwamen, om aldaar verwelkomd te worden door de Deutsche broeders en zusters. De menschen tagen er mager en afgetoet uit. En geen wonder. Zij hadden een bittere tijd van lijden achter den rug. Ten slotte werden zij met vele honderden anderen als uitgewisselde gevangenen op een schip geplaatst. Het duurde dagen voor men Engeland had bereikt. Gelukkig dat men een voorspoedige reis had, al was het in den winter- tijd van de stormen. Een der medevarende Engelsen sprak tot hen: de menschen hebt zij tegen u, maar de elementen zijn voor u. Ook op de vaart van Engeland was kennelijk de bewarende hand Gods over hen; terwijl zij zonder ongelukken overkwamen, stootte een ander schip, dat den volgenden dag dezelfde weg passeerde, op een mijn. Maar nu waren zij in het vaderland. De groote Nikolaïkerk was tot den nok toe gevuld; geheele scharen moesten terug, omdat er geen plaats voor hen was. Nog nooit was er in Leipzig zulk een zendingbijeenkomst geweest.

Wij kunnen van deze samenkomst en van de goede woorden daar gesproken geen verslag geven. Alleen willen wij mededeelen dat een der zendelingen Dr. Gottsching een toespraak hield waarbij hij liet uitkomen, dat hetgeen gevreesd was bij het uitbreken van den oorlog, n.l. dat de middelen om de zending verder te drijven zouden gaan ontbreken, niet is gekomen. Wel werden tractementen vermindert, enkele zende- lingen ontslagen, scholen gesloten. Maar in nood kwam men niet. Men moest de inlandsche Chris- tenen wel aanpakken om meer voor de zending, ook, vooral voor het onderwijs van de kinderen, te offeren. Maar dit zal een heilzame vrucht voor de toekomst opleveren, het is een schrede tot meerdere zelfstandigheid. Het meest hebben de scholen geleden. De scholen zullen in de toekomst niet alleen den steun van de regering moeten blijven ontberen, maar zij zullen door de regering niet meer erkend worden, en dit zal een ware slag voor de zending zijn. Er zijn Engelsen die erkennen, dat de Deutsche Zending in Engelsch-Indië groote dingen heeft tot stand gebracht en dat het recht is, dit openlijk uit te spreken. Maar over het algemeen is men de Deutsche Zending niet genegen, en velen doen hun best om de Lutherse gemeente uit de »ge- vangenschap« der Deutsche zending te bevrijden.

Maar toch hebben zij, die hun arbeidsveld moeten verlaten, den troost, dat Zweedsche en Baltische broeders in den geest der Deutsche Zendingen in de geestelike gemeenten blijven werken. Bovendien zijn er 40 inlandsche predi- canten, waarvan de meesten degelijk onder- legd zijn.

Hoeveel treursmen ondervonden had, toch kon men betuigen dat de Leipzische zende- lingen minder te verduren gehad hebben dan de broeders van andere genootschappen. Men had met welwillende Engelsche ambtenaren te doen. Maar zij konden ten slotte niets meer voor hen zijn, omdat zij bevelen van hooger- hand hadden te gehoorzamen. Een Engelsch ambtenaar zeide tot de Deutsche zendingen: gelijk de zaken nu staan geloof ik niet, dat Engeland ooit meer de deur van Indië voor Deutsche zendingen ontluit zal. Doch de Deutsche arbeiders leven in het geloof dat de Heere weer krachtige deuren openen kan, want Hij leidt de harten der menschen als water- beken. Over het algemeen kan gezegd worden, dat zij die uit Indië waren wedergekeerd, al- les vermeden wat aanleiding geven kon om den haat jegens Engeland voedsel te geven, al deden zij bittere ervaringen op.

Engeland. De Zondagsschool in decadentie.

Het onrustbarend feit, dat in de vrije kerken van Engeland, over het algemeen genomen, het aantal leden afneemt en het getal Zondag- schoolleeringen sterk vermindert, baart in kerkelijke kringen in deze dagen bange zorg. Men doorkleeft in Engeland vooral in Chris- telijke kringen bange dagen. En praktisch aange- legd als men in Engeland is, gaat men zich wegens doorkloeken, of datgene wat men tot hertoe heeft nagestreefd, wel uit een geestelijk oogpunt nuttig genoemd worden mag. Dat de groote oorlog waarin het land gewikkeld werd, daartoe leiden moet, betreurt men. Maar daarom wordt des te meer de roeping verstaan om te onderzoeken, of in zake de komst van het koninkrijk Gods profijtelijke wegen bewaand zijn.

Vooral de statistiek van de leerlingen die de Zondagsscholen bezoeken, doet de vraag stellen, wat zal de toekomst baren?

De Zondagsschool heeft in Engeland grooten invloed op het volksleven uitgeoefend. En nu is het niet te loochenen, dat, niettegenstaande men nieuwe methoden op de inrichtingen heeft toegepast en voor haar nieuwe hulpmiddelen zijn gevonden, zij toch terrein heeft verloren en, naar gevreesd wordt, onherroepelijk verloren. Het werk van de Zondagsschool was nooit zoo goed georganiseerd als in den laatste tijd het geval was. Het toepassen van nieuwe paedago- gische methoden kwam ten goede aan leerlingen en onderwijzers. Men gaf cursussen voor de onderwijzers, men studeerde in de psychologie van het kind, het onderwijs werd in overeen- stemming met den leeftijd der onderscheidene kinderen gegeven, en dit alles verhinderde niet, dat het aantal leerlingen afnam en dat de Zon- dagsschool, al gaf men haar een plaats in het leven der Kerk, toch minder invloed uitoefende dan voorheen. Zij is niet meer een macht gelijk zij geweest is.

De moeilijkheden waarmede de Zondagsschool heeft te worstelen, zijn bij toeneming groot. De Engelsche Zondag is aan het verdwijnen, voor honderden en duizenden in Engeland is de dag des Heeren een dag van vernieling geworden. Het is een teken des tijds, dat de kinderen — daerbuiten is het echter nog zoop — van de cinema's voor verminderde prijzen worden ver- dert toegankelijk zijn juist op de uren van de Zondagsschool gehouden wordt. En wanneer de ouders allerlei gemakkelikheden op den dag des Heeren krijgen, is het dan te verwonderen, dat geheele scharen kinderen er heen trekken? Daarbij komt, dat de Zondagsscholen alle- le schouders (verenigingen) in de parken spelen uitvoeren, waardoor de kinderen van de Zon- dagsscholen afgetrokken worden. Als nu daar- tegenover stond, dat men de harten der kin- deren voor de dingen van Gods Koninkrijk kan doen ontgloeien, dat zij boven alles de plaats zoeken waar hun van de enigen Zaligmaker gesproken wordt, dan kan men die moeilijkhe- den overwinnen, doch dit is helaas niet het geval.

Wij vonden in een Christelijk Engelsch blad de vraag gesteld, of het geestelijke niet opge- offerd was aan het wetenschappelijke bij het veranderen van de Zondagsschoolmethoden? Lijdt de Zondagsschool niet daardoor, wijl het zedelijk en geestelijk doel uit het oog verloren werd en men dingen ging najagen, die in de tweede plaats in aanmerking moesten komen. Zoo de Zondagsschool, in plaats van een levende

organisatie te zijn, niet een mechanische orga- nisatie geworden zijn?

Al deze vragen duiden er op, dat men in Engeland gevoelt dat terugkeer tot den levenden God, die zich openbaar heeft in Jesus Chris- tus, het eenige redmiddel is, ook voor de Zon- dagsschool, die tot hertoe in het Engelsche Christelijke leven zulk een belangrijke plaats innam!

GEMENGD NIEUWS

Een bijbel voor den Keizer van Japan. Bij ge- legenheid van de kroning van den Keizer van Japan in de maand November, hebben de Japanesen die zich in N.-Amerika bevinden, aan hun Souverein een kroningsgeschenk gezonden. Dit geschenk be- staat uit een Bijbel in de Engelsche taal, gebou- den in wit leder. Waaronder den Japanesen Keizer niet een Japanesche Bijbel geschonken?

Een Japanesche trouwbijbel. Een Japanes over de vooraken van den oorlog. Er bestaan in Japan Boedhistische jongelingsverenigingen. Deze heb- ben zich tot de Deutsche krijgsgevangenen te Tokio gewend met een troostbrief, om hun te ver- kieren dat de Boedhistische jongelingschap groot, achtung koesteren voor de Deutsche soldaat, n die de vesting Tientsin tot het uiterste verdedigd hebben, terwijl de hoop wordt uitgesproken dat de oude vrien- dschapbetrekkingen eengang weder met Duitschland zullen aangeknoopt worden.

Dere brief werd in het Duitsch vertaald opge- nomen door het tijdschrift voor »Missionarische und Religionswissenschaften« 1915, no. 26.

De redactie vregde de opmerking er aan toe, dat de herstelling van goede betrekkingen tus- schen Japan en Duitschland niet onmogelijk is en dat daarbij de zending een gewichtige taak heeft.

Van meer belang nog is hetgeen een Japanes Christen Kijuchiro in de *Kristoforo Schot* schrijft. In diens betoog vinden wij o. a.: »Het Christendom kon geen invloed genoeg uitoefenen om den oorlog te verhinderen, maar het heeft dien niet in het leven geroepen. De oorlog heeft zijn oorsprong in alles wat in tegenspraak is met het Christendom.

»De geweldige krijgsovertuigingen, de materialis- tische beschaving, de overheersching van het kapita- lisme, het militarisme, deze en andere dingen hebben de vreeselijke uithaart in Europa ver- oorzaakt. De oorlog heeft echter aanleiding gegeven dat in alle landen die oorlog voeren, overzagen gegeven worden van vaderlandsliefde en zelfop- offering. Mei andere woorden: het Christendom dat in waarheid de grondslag voor vaderlandsliefde is, heeft gelegenheid gehad te toonen, dat zijn invloed en waarde de niet christelijke invloeden overtreft. Nu kan ook het bewijs geleverd worden, dat het met de waarheid in strijd is als men beweert, dat het Christendom niet te verenigen is met liefde tot het vaderland, gelijk de Japanesen dit dikwerf hebben gezegd.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

MARTHA'S BEPROEVING.

IV.

PETER PETERSEN EN EEN ONTMOETING.

»O ja, juffrouw. De heer en mevrouw Howard zijn zeer nette en vrome menschen. Hun eenig kind, Elouora, is mijn beste vriendin. U kunt echter onmogelijk zoo ver loopen, u is te oud, te tenger, te zwak daarvoor. Weet u wel dat het nog een vol uur ver is?»

Ik mag den heelen weg niet alleen terug afleggen, daarom kom jaantje, ons dienstmeisje, bij den tol mij tegemoet.

»Dat behoef niet, den tolbaas zal ik zeggen, dat hij het meisje terugstuurt, doch zij rult wel thuis wezen, eer zij vertrekt.

Onder deze laatste woorden werd de spreekster en haar vriendelijke gezinninnetje ingehaald door een vurig tweespans; koetsier en palfrenier in een bruine met scharlaken afgezet livree op den bok. »Kijft u! Kijft u! houdt stil, de palfrenier springt af, opent het portier, laat de treden neer en de oude juffrouw zegt: »Sta op en ga zitten, dit tot Martha, en tot den koetsier!»

»Naar de pastorie.

Martha gehoorzaamt werktuigelijk en meent, dat zij nog nooit zoo iets prachtige heeft gezien. Het met zilver gemonterde tuig der paarden, de statige deftigheid der bedienden bewondert zij doch tegelijk vraagt zij zich af: Wie zou dat eenvoudige, oude juffrouw wel wezen? Mis- schien de huishoudster eener rijke familie, zooals waar Mama van vertelt en men in boeken over leest?

De oude dame hervat het gesprek.

»Je vriendin is de dominee niet; ken je den knaap, die daar thuis woont?»

»Peter Petersen, juffrouw? Hij is mijn neef.

»Je neef? onzin kind, je weet niet wat je zegt, of wien ik bedoel.« De spreekster ziet Martha tegelijk zoo aan, dat het meisje bang wordt, dat zij haar gedachten kon raden: Zij vergeleek de zwarte, scherpe oogten der oude dame met die eener kat, die alles begreep waar- van ze eens in een kinderboek gelezen had. Maar de blik werd zachter en Martha van den rit genietende, lachte eensklaps hartelijk.

»Dat is een echt kinderlijk gelach. En waarom is het?»

»O, juffrouw ik dacht aan mijn ontmoeting met u en dat ik daarom in dit moede rijtuig zit, zoo heerlijk zacht en schommelend, het lijkt niet een sprookje.«

»Rijdt je niet dikwijls?»

»Ik? nooit. Alleen met Elise in dominee's bittewagente. Wij zijn te arm om uit rijden te gaan; maar wij zijn toch heel gelukkig, vooral nu Mama zooveel beter is.«

»Te arm om uit rijden te gaan, één dienst- meisje en toch heel gelukkig, dat is wel wat bijzonders; maar jij bent een vriendelijk kind.

De koetsier hield stil om iemand naar de pastorie te vragen. De palfrenier deed het portier open op een wenk zijner meesters, want Martha had gezegd dat dit villatie haar thuis was. De beledigd bedankt en gegroet te hebben, springt zij de treden der koets af en sneldt het heffelpunt, onder de verbaasde blikken harer moeder, die het rijtuig had zien stil houden.

»O, Moeisje, dat is mijn derde avontuur, laat ik gauw voor de thee zorgen, dan zal ik u en Papa er alles van vertellen.«

Mevrouw Commis, zande toe, dat 't op een avontuur leek, maar dan een heel prettig. Mevrouw en mijnheer vergaten hun tweeden kop thee, toen Martha haar verhaal besloot met de opmerking: Als u de albums hier had, zou ik kunnen zien of ik het goed heb, dat die oude juffrouw sprekend gelijkt op een oude dame, waarvan ik eens zei: Die mevrouw lijkt niet op een kat; en Papa berispte mij omdat het geen kind past zulke vergelijkingen te maken.

»Helemaal onmogelijk, Martha, die oude dame, waaraan je dacht, woont hier wel twintig uur vandaan, als zij nog in leven is.«

»Mevrouw, het staltknechtje van den dominee brengt dit briefje en moet op antwoord wacht- ten; sprak Jaantje, die onder mijnheers voor- den binnentrad.

Mevrouw werd bleek daarna rood onder het